

p o w i a t y   w o j e w ó d z t w a

kujawsko-pomorskiego

Poviats of Kujawsko-Pomorskie Voivodeship

Wydawca / Publisher

Wydawnictwo Unitex Sp. z o.o.

Fotografie / Photos:

M. Andruszkiewicz, J. Bruzdewicz, M. Chełmniak, M. Czasnoję, W. Dolata, T. Gębuś, M. Habel, P. Januszewski,
M. Kazik MAB, D. Krakowiak, W. Marciniak, A. Orzech, D. Pach, E. Przybyłowicz, R. Sawicki, M. Seroczyński,
D. Siedlecki, M. Sikorski, M. Strych, D. Zaród, W. Zdunek

Fotorzepa:

R. Bosiacki

Agencja GAZETA:

W. Kardas, P. Kozłowski, D. Kramski, T. Markowski, A. Woźtasiewicz

PAP:

W. Szabelski

z archiwum Starostw Powiatowych / from the archives of the Powiat Starosty Offices:

powiat brodnicki (www.brodnica-online M. Sukalski, H. Siekierska, Agroturystyka Sopień, Agroturystyka Stajnia Leżno),
powiat bydgoski, powiat chełmiński, powiat inowrocławski, powiat lipnowski, powiat toruński,
powiat włocławski (archiwum Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku)

z archiwum Urzędu Gminy / from the archive of the Commune Office:

Rogowo

z archiwum Urzędu Miasta / from the archive of the Town Office:

Aleksandrów Kujawski

z archiwum firm / from company archives:

- Wytwórnia Pasz, Fermy Drobiu Bąkowscy
- Progress Toruń

© 2010 „Wydawnictwo Unitex” Sp. z o.o.

85-861 Bydgoszcz, ul. Glinki 144

tel. 52 362 02 00, fax 52 320 50 50

e-mail: biuro@wydawnictwo-unitex.com.pl

<http://www.wydawnictwo-unitex.com.pl>

WYDAWNICTWO
Unitex

Wszelkie prawa zastrzeżone

All rights reserved

Printed in Poland

ISBN 978-83-7296-343-7

powiat chełmiński

Starostwo Powiatowe w Chełmnie
Powiat Starosty Office in Chełmno
86-200 Chełmno, ul. Harcerska 1
www.powiat-chełmno.pl

Powierzchnia powiatu / Poviat area: 527 km²
Ludność / Population: 51 500

Miasto / Town: Chełmno
Gminy / Communes: Chełmno, Kijewo Królewskie, Lisewo,
Papowo Biskupie, Stolno, Unisław

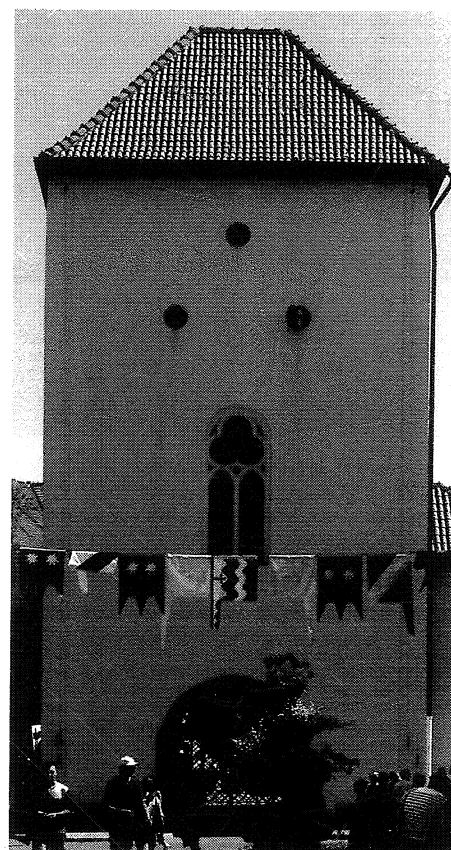
C h e ł m n o P o v i a t

Kto raz zawita w gościnnych progach powiatu chełmińskiego i rozsmakuje się w niepowtarzalnym klimacie, łączącym historię ze współczesnością i wspaniałą przyrodą, ten z pewnością będzie chciał tu powrócić.

People who once come to hospitable Chełmno Poviat and acquire a taste for unique atmosphere, combining history, present times and magnificent nature, will surely be willing to return here.

Położony na prawym brzegu Wisty, w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego powiat chełmiński sąsiaduje z powiatami: świeckim, grudziądzkim, wąbrzeskim, toruńskim oraz bydgoskim. Przez jego teren przebiegają dwie drogi krajowe, nr 1 i nr 55, zapewniając dobre połączenie z największymi miastami województwa – Toruniem, Bydgoszczą, Grudziądem i Włocławkiem. Pod względem wielkości powierzchni powiat chełmiński jest jednym z najmniejszych w regionie. To obszar wyjątkowo atrakcyjny dla turystów, zarówno ze względu na liczne i cenne obiekty kulturowe, jak i osobliwości przyrodnicze.

Located on the right bank of the Vistula River, in the central part of Kujawsko-Pomorskie Voivodeship, Chełmno Poviat neighbours on the poviaty of Świecie, Grudziądz, Wąbrzeźno, Toruń and Bydgoszcz. Two national roads run through the poviat, no. 1 and no. 55, providing good connections with the biggest cities in the voivodeship – Toruń, Bydgoszcz, Grudziądz and Włocławek. As regards area, Chełmno Poviat is one of the smallest in the region. The poviat is exceptionally attractive to tourists due to numerous and valuable cultural sights and natural endowments.

fot. archiwum Starostwa Powiatowego w Chełmnie

Chełmno – Brama Grudziądzka
Chełmno – Grudziądzka Gateway

fol. archiwum Starostwa Powiatowego w Chełmnie

Chełmno – widok na Stare Miasto z wieży kościoła farnego
Chełmno – view of the Old Town from the Fara Church tower

p o w i a t golubsko-dobrzyński

G o l u b - D o b r z y ń P o v i a t

W powiecie golubsko-dobrzyńskim piękne zabytki mają piękną oprawę w postaci uroczych krajobrazów i nieskażonej przyrody. Tu można ciekawie spędzić urlop, weekend, a nawet popołudnie. Jeziora, lasy, meandrująca Drwęca, urokliwe aleje bukowe – te walory znane są wśród turystów. Golubski zamek, dziś nazywany zamkiem Anny Wazówny, siostry króla Zygmunta III Wazy, na początku XIV w. był siedzibą komtura krzyżackiego Konrada von Sacka. Warownia jest chętnie odwiedzana przez entuzjastów międzynarodowych turniejów rycerskich. Na Rynku w Golubiu-Dobrzyniu uwagę zwraca drewniany dom podcieniowy z końca XVIII w.

Udając się śladami Fryderyka Chopina, na pewno trafimy do Szafarni, gdzie we dworze Dziewanowskich – obecnie chopinowskim ośrodku muzycznym – spędzał wakacje młody Frycek. Opodal Szafarni znajduje się wieś Płonne, w której Maria Dąbrowska pisała „Noce i Dnie”. Niewykluczone, że wieś jest pierwowzorem powieściowego Serbinowa.

In Golub-Dobrzyń Poviát, beautiful historical sights are located in a beautiful setting of bewitching landscapes and pristine nature. Here, one can spend a holiday, weekend, and even an afternoon. Lakes, forests, the meandering Drwęca River, beautiful beech alleys – these advantages are well-known by tourists. The castle in Golub, presently called the castle of Anna Wazówna, the sister of King Sigismund III Vasa, was the residence of Teutonic commander Konrad von Sack in the early 14th century. The stronghold is eagerly visited by enthusiasts of international knight's tournaments. In the Market Square of Golub-Dobrzyń, noteworthy is a wooden arcaded house from the late 18th century.

Going along the traces of Frederick Chopin, one will surely reach Szafarnia, where young Frederick used to spend his summer holidays at the manor of the Dziewanowski family – presently the Chopin music centre. Near Szafarnia, there is Płonne village, where Maria Dąbrowska wrote her novel “Noce i Dnie” (Days and Nights). It is not out of the question that the village is the original of fictional Serbinów.

Starostwo Powiatowe w Golubiu-Dobrzyniu
Powiat Starosty Office in Golub-Dobrzyń
87-400 Golub-Dobrzyń, plac 1000-lecia 25
www.bip.golub-dobryn.com.pl

Powierzchnia powiatu / Poviát area: 613 km²
Ludność / Population: 45 000

Miasto / Town: Golub-Dobrzyń

Miasto i gmina / Town and commune: Kowalewo Pomorskie

Gminy / Communes: Ciecchocin, Golub-Dobrzyń,
Radomin, Zbójno

❖ Zamek w Golubiu-Dobrzyniu; turniej rycerski
Castle in Golub-Dobrzyń; knight's tournament

fot. M. Chelminiak

p o w i a t r y p i ń s k i

R y p i ń s k i P o v i a t

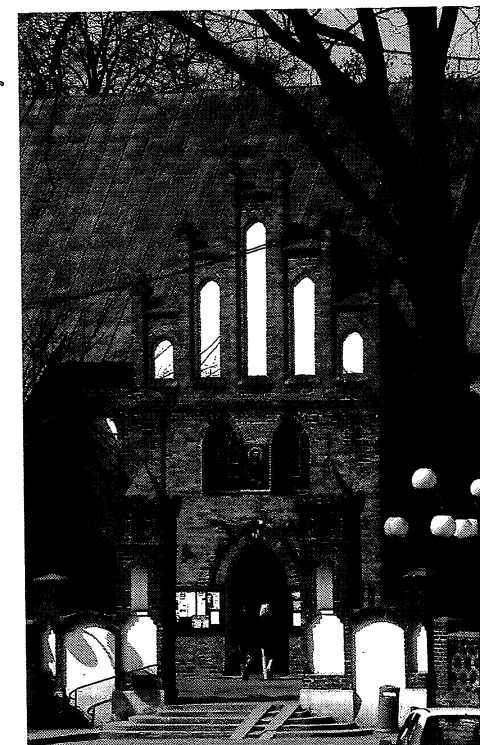
Starostwo Powiatowe w Rypinie
Powiat Starosty Office in Rypin
87-500 Rypin, ul. Warszawska 38
www.powiat.rypinski.lo.pl

Powierzchnia powiatu / Poviat area: 586 km²
Ludność / Population: 44 000

Miasto / Town: Rypin
Gminy / Communes: Brzuze, Rogowo, Rypin, Skrwilno, Wąpielsk

Powiat położony jest w historycznej ziemi dobrzyńskiej, we wschodniej części województwa. Przeważa pejzaż niewysokich pagórków z podmokłymi obniżeniami. Duże obniżenia wypełniają jeziora polodowcowe, m.in. Żalskie, Długie, Ostrowickie. W powiecie charakterystyczny jest wysoki wskaźnik rolniczego wykorzystania ziemi, zwłaszcza w gminach Rypin, Wąpielsk i Brzuze. Rolnicy uprawiają żyto i pszenicę na glebach płowych i brunatnych. W gminach Skrwilno i Rogowo w strukturze użytków rolnych przeważają użytki zielone. Powiat cechuje spore zalesienie. Duże zespoły leśne rosną w gminach Rogowo i Skrwilno. Lasy i jeziora powiatu mogą mieć znaczenie dla agroturystyki. W Rypinie rozwinął się drobny przemysł metalowy, spożywczy, odzieżowy. Spośród rypińskich firm na rynku krajowym znana jest m.in. Spółdzielnia Mleczarska „Rotr”. Jadąc przez powiat, natkniemy się w Ugoszczy (gm. Brzuze) na XIX-wieczny eklektyczny pałac, w którym bywał F. Chopin, na późnoklasycystyczny kościół św. Anny w Skrwilnie, w Radzikach Dużych na ruiny XV-wiecznego zamku, a w Rypinie na gotycki kościół św. Trójcy.

The poviat is located in historical Dobrzyń Land, in the eastern part of the voivodeship. The landscape of small hills with marshy depressions is dominant. Vast depressions are filled with postglacial lakes, e.g. Żalskie, Długie, and Ostrowickie. The poviat's characteristic feature is a high rate of the agricultural use of land, especially in Rypin, Wąpielsk and Brzuze communes. Farmers cultivate rye and wheat on loess and brown soil. In Skrwilno and Rogowo communes, green land is dominant in the structure of agricultural land. The poviat is characterised by considerable afforestation. Big forest complexes grow in Rogowo and Skrwilno communes. The poviat's forests and lakes can be important for agritourism. In Rypin, small-scale metal, food and clothing industries have been developed. The Rypin companies well-known on the domestic market include the "Rotr" Dairy Co-operative. Riding through the poviat, one can encounter a 19th-century eclectic palace visited by F. Chopin in Ugoszcz (Brzuze commune), the late-classicism Church of St Anna in Skrwilno, ruins of a 15th-century castle in Radziki Duże, and the Gothic Holy Trinity Church in Rypin.

❖ Rypin – kościół pw. Świętej Trójcy
Rypin – Holy Trinity Church

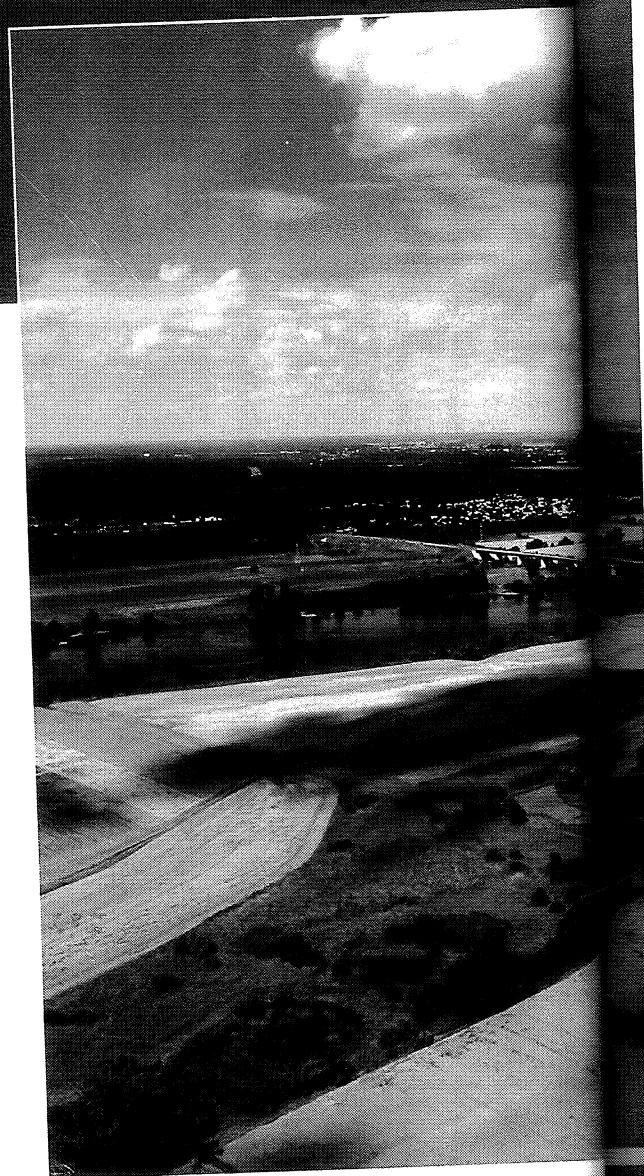
tot. P. Januszewski

p o w i a t t o r u ń s k i

T o r u ń P o v i a t

W 2009 r. w trzydziestu dwóch największych miastach kraju przeprowadzono sondę, aby dowiedzieć się, jak ich mieszkańcy oceniają „swoje miejsce na ziemi”. Torunianie – niemal jednogłośnie – orzekli: „Toruń to dobre miejsce do życia”, zapewniając swojemu miastu drugie miejsce w rankingu. Świetnie, jak widać, jest mieszkać w Toruniu, ale – jak wykazuje stały wzrost liczby mieszkańców na terenie powiatu – jeszcze lepiej chyba w powiecie toruńskim. Dlaczego?

In 2009, an opinion poll was conducted in the biggest 32 cities of Poland to find out how their residents assess “their place on earth”. Toruń residents said – almost unanimously: “Toruń is a good place to live”, assuring the second position in the ranking to their city. As one can see it’s great to live in Toruń, but – as a regular increase in the powiat’s population shows – it’s even better to live in Toruń Poviāt. Why?

Powiat toruński z lotu ptaka
Bird's eye view of Toruń Poviāt

Starostwo Powiatowe w Toruniu**Powiat Starosty Office in Toruń**

87-100 Toruń, ul. Towarowa 4-6

www.powiattorunski.pl

Powierzchnia powiatu / Powiat area: 1230 km²**Ludność / Population:** 94 000**Miasto / Town:** Chełmża**Gminy / Communes:** Chełmża, Czernikowo, Łubicz, Łubianka, Łysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka, Zławieś Wielka

fot. M. Habel

Powiat toruński to wyjątkowo ciekawy i różnicowany pod względem geograficznym i kulturowym obszar położony w sercu województwa kujawsko-pomorskiego, otaczający zieloną otuliną położony centralnie Toruń. Łączą się tu trzy historyczne regiony Polski: Kujawy, Ziemia Dobrzyńska i Ziemia Chełmińska. Dobrze się tu mieszka, dobrze pracuje i wypoczywa. Powstające w okolicach Torunia osiedla domów jednorodzinnych są dowodem na to, że powiat toruński jest idealnym miejscem dla tych, którzy chcą połączyć korzystanie z wszelkich uroków dużego miasta – ośrodka aspirującego do miana Europejskiej Stolicy Kultury 2016, z jego kinami, teatrami, uczelniami i zakładami pracy – z komfortem mieszkania na wsi, w ciszy, wśród zieleni, w otoczeniu lasów, pól i jezior. Dla mieszkańców powiatu wszystko to jest w zasięgu ręki!

Toruń Poviats is an exceptionally interesting and varied area as regards geography and culture, located in the heart of Kujawsko-Pomorskie Voivodeship, surrounding central Toruń with a green zone. Three historical Polish regions meet here: Kuyavia, Dobrzyń Land and Chełmno Land. It's good to live, work and relax here. The detached houses being constructed in the vicinity of Toruń attest to the fact that Toruń Poviats is an excellent place for people who want to combine making use of all big city attractions – a centre aspiring to the title of the European Capital of Culture 2016, with cinemas, theatres, higher education schools and companies – and the comfort of living in the quiet countryside, amidst greenery, in the surrounding of forests, fields and lakes. For the poviat residents, all this is within arm's reach!

Zaletą powiatu jest doskonałe położenie w samym centrum województwa oraz dobrze rozwinięta infrastruktura – krzyżują się tu drogi krajowe, linie kolejowe oraz trasy lokalnej i dalekobieżnej komunikacji autobusowej. Systematycznie i dynamicznie wzrasta liczba mieszkańców powiatu, ponieważ coraz więcej osób przedkłada spokój i domek wśród zieleni ponad miejskie blokowiska. Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć szkół, muzea oraz biblioteki, które odgrywają istotną rolę animatorów kultury. Działa tu nowoczesny Szpital Powiatowy – chełmińska placówka znajduje się w wąskim gronie szpitali, które mogą się poszczycić certyfikatem „Szpital Przyjazny Dziecku” czy sukcesami w rankingu „Rodzić po ludzku”.

Duża dostępność atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, bardzo dobra infrastruktura transportowa oraz bliskość miasta Torunia powodują, że powiat toruński jest miejscem, w którym chętnie lokowane są nowe firmy i inwestycje. Przykładem może być Crystal Park – kompleks japońskich firm z branży elektronicznej funkcjonujący w ramach Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Ponadto działają tu firmy spedycyjne, tekstylne i produkcji drzewnej o ogólnopolskiej renomie.

The poviat's advantages include excellent location in the very centre of the voivodeship and well-developed infrastructure – national roads, railway lines and local and long-distance bus routes intersect here. The poviat's population increases systematically and dynamically due to the fact that more and more people prefer tranquillity and a little house amidst greenery to urban bleak blocks of flats. The poviat has a well-developed network of schools, museums and libraries, which are important propagators of culture. The modern Poviat Hospital in Chełmża can be found in a small circle of hospitals that take pride in the "Child-Friendly Hospital" certificate and successes in the ranking "Giving birth in suitable conditions".

Owing to the high accessibility of attractive investment areas, very good transport infrastructure and nearness of Toruń, Toruń Poviat is a place, where new companies are established and new investments are made eagerly, e.g. Crystal Park – a complex of Japanese companies from the electronic sector functioning within the Pomeranian Special Economic Zone. Additionally, renowned nationwide forwarding, textile and timber production companies operate here.

❖1. Obserwatorium Astronomiczne w Piwnicach pod Toruniem – radioteleskop
Astronomical Observatory in Piwnice near Toruń – radiotelescope

❖2. Szpital Powiatowy w Chełmży / Poviat Hospital in Chełmża

❖3. Łysomicki Crystal Park z lotu ptaka / Bird's eye view of the Crystal Park in Łysomice

